

GERECHTIGHEID, VREDE EN HEELHEID VAN DE SCHEPPING

NIEUWSBRIEF VAN DE COMMISSIE MISSIONAIRE BEWEGING RELIGIEUZEN

Nummer 8, november 2016

Redactioneel:

De klimaatconferentie van de Verenigde Naties in Marrakech heeft zich niet aan de schaduw van de Amerikaanse presidentsverkiezingen kunnen onttrekken. Grote, concrete stappen zijn niet gezet. Wel gaf de top het signaal af dat klimaatbeleid een 'urgente plicht' is en dat alle landen volledig gecommitteerd blijven aan het klimaatakkoord van Parijs. Als je echter kijkt naar de nationale plannen die alle landen hebben gemaakt, dan is een wereld waarin het 3 tot 4 °C warmer zal zijn waarschijnlijk. Tijdens de volgende klimaatconferentie in 2018 moet de kloof tussen woord en daad gedicht worden.

Zou de passiviteit te maken hebben met het feit dat rijke, witte mannen wereldwijd gezien het minste last hebben van klimaatverandering? De gevolgen van veranderende regenseizoenen, droogtes of hevige regenval wordt het sterkste gevoeld door de armsten in arme landen, en dat zijn veelal vrouwen en kinderen.

Ter inspiratie begint deze nieuwsbrief met een aantal korte verhalen van Afrikaanse vrouwelijke religieuzen. Het zit in het DNA van zusters om zich te bekommeren om anderen. Anno 2016 zetten zij zich steeds sterker in voor de zorg van de schepping. Want als de schepping wordt aangetast, zijn de armsten als eerste de dupe.

Gerard Moorman

ZORG VOOR DE SCHEPPING

Zusters in Afrika en klimaatverandering

Vrouwelijke religieuzen zijn al decennialang pioniers op het vlak van zorg voor de schepping. Lang voordat paus Franciscus de "zorg voor ons gemeenschappelijk huis" in het hart plaatste van de christelijke sociale beweging, waren zusters al bezig ecologische projecten op te zetten in alle delen van de wereld. Tijdens een conferentie

in Nairobi, Kenia, van 16 tot 19 oktober, getiteld "Katholieke zusters, voorvechtsters van duurzame ontwikkeling in Afrika", spraken vrouwelijke religieuzen over manieren waarop hun congregatie het milieu probeert te beschermen, en hoe milieuvervuiling direct gevolgen heeft voor de gemarginaliseerde groepen voor wie ze zich inzetten. Hieronder volgen de verhalen van

twee zusters. Zr. Faustina Hasford, generaal overste van de *Society of the Infant Jesus*, Ghana, vertelt dat het lang heeft geduurd voordat haar gemeenschap de connectie maakte tussen gezondheidszorg en zorg voor de schepping. “Onze zusters werken in ziekenhuizen. Toen een internationaal medisch team op bezoek kwam, merkten de buitenlandse artsen hoeveel mensen met schildklierproblemen er waren. We lieten grond in deze regio onderzoeken en kwamen erachter dat er een hoge concentratie aan cyanide is in de bodem. De cyanide is afkomstig van illegale goudmijnen — een groot probleem in onze regio. Chinese mijnbouwers zijn hier actief — soms bewaken ze hun illegale mijnen met wapens. Veel landbouwgrond gaat verloren. Het is moeilijk om dit probleem aan te pakken, omdat de regering waarschijnlijk ook betrokken is. Mijn gemeenschap heeft zich de vraag gesteld wat wij kunnen doen.

We hebben een groep mensen uitgenodigd die zich inzetten voor het milieu. Maar zij werden al gauw bedreigd met de dood. Zij drongen er bij ons op aan om in actie te komen. Ze zeiden: “Jullie moeten bidden in jullie kerken, de boodschap verkondigen vanaf de preekstoel en spreken over deze zaken in jullie schoolklassen. Jullie moeten mensen op de hoogte brengen van de gevaren, wanneer het milieu wordt vernield!” Sommige van mijn medezusters willen demonstraties organiseren. We kunnen optrekken met mensen uit andere regio’s, onszelf organiseren en bewijzen verzamelen van gezondheidsklachten vanwege de vervuiling.

Zr. Elizabeth Namphuntha, generaal overste van de *Sisters of the Blessed Virgin Mary*, in Malawi, vertelt hoe haar gemeenschap wordt geconfronteerd met honger en armoede. “Het is zo duidelijk dat klimaatveranderingen vooral de armsten treffen. Er heerst hier veel

honger en mensen zoeken hulp. De overheid helpt soms door mensen subsidies te geven voor kunstmest. Maar wanneer de bodem al is vervuild, is kunstmest geen oplossing. Bovendien is kunstmest te duur voor de mensen hier. Wat moeten ze doen als er geen subsidies zijn?

We hebben als gemeenschap projecten opgezet om honger tegen te gaan en mensen nieuwe landbouwmethodes te leren. We gebruiken compost en organische mest om de bodem te verbeteren. Dat kost haast niets en is toch een goede manier om hogere opbrengsten te behalen op de kleine stukjes land die mensen bewerken. Het tegengaan van honger betekent tegelijk dat het milieu wordt beschermd. Wanneer mensen niet genoeg te eten hebben, hebben ze ook geen energie om bomen te planten.”

(Bron: *Environment* - Melanie Lidman, 27 oktober 2016)

Katholieke organisaties beleggen niet langer in fossiele brandstoffen

Volgens cijfers van 350.org hebben de afgelopen jaren bijna 600 instellingen ongeveer 3,4 biljoen dollar teruggetrokken (gedivesteerd) uit investeringen in de fossiele industrie. Het gaat voor een groot deel (24 %) om religieuze instellingen, waaronder de *Church of England*, de Wereldraad van Kerken en de *Lutheran World Federation*.

Zeven katholieke instellingen hebben de afgelopen feestdag van de H. Franciscus (4 oktober) benut om in een gezamenlijke verklaring hun intentie kenbaar te maken om te divesteren. Tegelijkertijd hebben studentenorganisaties op vijf Amerikaanse universiteiten die door jezuïeten worden gerund actie gevoerd om druk uit te oefenen op hun universiteitsbestuur om ook te divesteren.

Onder de instellingen die niet langer wensen te beleggen in kolen, olie of gas is het Braziliaanse katholieke bisdom Umuarama in de zuidelijke deelstaat Paraná en de Engelstalige provincie van de jezuïeten in Canada.

De provinciale overste van de Canadese jezuïeten, p. Peter Bisson, verklaarde op 4 oktober: "Klimaatverandering tast nu al het leven aan van arme en gemarginaliseerde bevolkingsgroepen wereldwijd, door droogte, een stijgende zeespiegel, hongersnood en extreme weersomstandigheden. We moeten partij kiezen." Bisschop João Mamede van Umuarama noemde divesteren een praktische manier om de boodschap van Laudato Si' in de praktijk te brengen: "We kunnen ons er niet bij neerleggen dat we toestaan hoe economische belangen allesbepalend blijven; het maken van uitzinnige winsten gaat voor het welzijn van mensen, gaat ten koste van biodiversiteit en ecologische systemen. We moeten ons niet langer laten bepalen door fossiele brandstoffen."

Andere katholieke instellingen die het afgelopen jaar het besluit hebben genomen te divesteren zijn, o.a.: de Federatie van Christelijke Organisaties voor Internationaal Vrijwilligerswerk (FOCSIV, Italië), de Zusters Salesianen van Don Bosco - Dochters van Maria Bijstand in Milaan en Napels (Italië), de Amerikaanse katholieke zorginstelling SSM Health, de *Presentation Society* van Australië en Papoea Nieuw Guinea, de universiteiten van Georgetown en Dayton, de Zusters van Loretto en de *Missionary Society of Saint Columban*.

De publicatie van de encycliek Laudato Si' heeft ongetwijfeld een belangrijke rol gespeeld. Kardinaal Peter Turkson, sinds kort verantwoordelijk voor de afdeling voor 'Dienst voor de Integrale Menselijke Ontwikkeling', liet tijdens de persconferentie die het Vaticaan hield op 1 september jl. ter gelegenheid van de Werelddag voor Gebed voor de schepping weten, dat burgers een belangrijke rol hebben bij de implementatie van het Klimaatakkoord van Parijs.

Om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 graden Celsius moet een enorme omslag worden gemaakt. Turkson citeerde de paragraaf in Laudato Si' waarin paus Franciscus erop wijst dat burgerbewegingen door middel van boycotts druk kunnen uitoefenen en invloed hebben op de manier waarop bedrijven te werk gaan. "Dezelfde logica is de basis voor de divesteringsbeweging," zei Turkson. (Bron: NCR, 4 oktober 2016. De *Global Catholic Climate Movement* stelt op haar website een dossier beschikbaar met informatie over divesteren voor kerkelijke gemeenschappen:

<http://catholicclimatemovement.global/Dives-t-and-Reinvest/>)

Vaticaan werkt aan nieuw investeringsfonds voor aanpak armoede en klimaatverandering

Dat is de uitkomst van een besloten bijeenkomst die half november 2016 plaatsvond in het Vaticaan. Met behulp van private fondsen wil de kerk armoede en klimaatverandering aanpakken.

Doorslaggevend was de inbreng van enkele grote Amerikaanse investeerders met een portefeuille van vele miljarden. Zij hebben zich onder de ter plekke bedachte naam 'global network of impact investment leaders', bereid getoond een 'wezenlijk deel van hun vermogen' in het nieuwe fonds te stoppen. In ruil daarvoor vragen zij de steun van het Vaticaan voor de gekozen projecten. Ze zijn ervan overtuigd dat het goedkeurende stempel uit Rome veel extra investeerders zal aantrekken. Ook hopen ze op de medewerking van lokale bisdommen om

projecten sneller onder de aandacht van de bevolking te brengen.

De komende maanden wordt in kleiner verband nadere invulling gegeven aan het initiatief.

(Bron: Rob de Lange, *Financieel Dagblad*)

Groene stroomvergelijker

Milieuorganisatie WISE heeft een energievergelijker samengesteld, waarin Nederlandse stroomaanbieders worden vergeleken op duurzaamheid. De vergelijker is eenvoudig op de website in te vullen en geeft direct de beste leveranciers aan. Desgewenst kun je direct overstappen naar een nieuwe energieleverancier. Die neemt binnen twee weken contact op en regelt ook de opzegging van het huidige contract. Zie: www.wisenederland.nl

GEWELDLOOSHEID EN RECHTVAARDIGE VREDE

Werelddag voor vrede 2017

De commissie 'Gerechtigheid, Vrede en Heelheid van de schepping' van de generale oversten van ordes en congregaties (UISG/USG) sprak op 24 oktober met kardinaal Turkson en aartsbisschop Tomasi C.S. over de activiteiten van het *Catholic Nonviolence Initiative* (CNI). Het CNI bouwt voort op de voorstellen die gedaan zijn na afloop van de Conferentie over Geweldloosheid die in april van dit jaar is gehouden in Rome. Momenteel stelt CNI handreikingen op die kunnen worden gebruikt rond het thema van de Wereldvrede: "Geweldloosheid, een manier van vredespolitiek". Zie:

<https://nonviolencejustpeace.net/>

De 50e Wereldvrede vindt plaats op 1 januari 2017. In de JPIC-nieuwsbrief van de generale oversten worden alvast vier mogelijkheden genoemd waarop we aan vrede kunnen werken:

1. Gebed.

Bid het 'Gebed voor evangelische geweldloosheid' (zie onder) in eigen kring. Bid regelmatig om inzicht en wijsheid hoe we een bijdrage kunnen leveren aan vrede in de wereld. Bid ook voor mensen die zich al op geweldloze manier inzetten voor vrede en verzoening: mensenrechtenactivisten, redesactivisten, dienstweigeraars en allen die op geweldloze wijze hun leven riskeren om te werken aan vrede.

2. Creëer momenten van inspiratie.

Lees bijvoorbeeld de verklaring die is opgesteld door de deelnemers aan de conferentie over geweldloosheid en rechtvaardige vrede. Zie:

(http://www.paxchristi.be/sites/default/files/slotverklaring-congres-rome_13042016.pdf)

Kijk samen naar inspirerende films, zoals 'The Sultan and the Saint' over de ontmoeting tussen Franciscus van Assisië en de sultan in 1220; Gandhi (de Indiaas-Britse dramafilm uit 1982 van Richard Attenborough); Selma (over de vrijheidsstrijd van de zwarte bevolking in het Zuiden van de VS).

3. Bouw aan vrede in eigen leven en eigen omgeving. Op de website

https://www.kstate.edu/nonviolence/media/64ways_list.htm staan 64 manieren waarop we kunnen bouwen aan vrede.

4. Steun organisaties die zich inzetten voor geweldloze inzet voor vrede, zoals Peace Brigades Nederland

(<http://www.peacebrigades.nl/>), geweldloosheid (www.paceebene.org).

Steun campagnes voor een geweldloze oplossing van de conflicten in Syrië, Irak en Jemen.

Gebed voor evangelische geweldloosheid

Zalig die vrede brengen, heeft U gezegd, want zij zullen kinderen van God genoemd worden.

Wij vragen U, God, ons te vergeven voor de momenten

waarop we verdeeldheid of onbegrip hebben gezaaid in onze gemeenschappen.

Wij weten dat verbondenheid niet tot stand komt door middel van geweld, maar door een voortdurende ommekeer.

Wij vragen U om de genade geen kwaad te spreken,

niet te bekritisieren, geen verdeeldheid te zaaien,

zodat vrede kan heersen in onze harten.

Geef dat deze ommekeer van ons hart leidt tot een ommekeer in onze acties.

RECHTVAARDIGE VERHOUDINGEN WERELDWIJD

Grote verschillen in maatschappelijk beleid verzekeraars

De tien grootste levensverzekeraars in Nederland verschillen sterk als het gaat om duurzame beleggingen. Dit blijkt uit een rapport van de Eerlijke Verzekeringswijzer dat midden november verscheen. Generali en Allianz scoren het slechtst. Als eerlijkste levensverzekeraars komen uit de bus ASR en Vivat.

<http://eerlijkegeldwijzer.nl>

Bankenconvenant tegen mensenrechtenschendingen

PAX, Amnesty International en Oxfam Novib hebben met Nederlandse banken, overheid en vakbonden afspraken gemaakt die moeten leiden tot het voorkomen of beëindigen van mensenrechtenschendingen door bedrijven waaraan banken leningen verstrekken. Aan de afspraken in dit 'bankenconvenant' hebben onder meer

ABN Amro, ING en Rabobank zich gecommitteerd. Gezamenlijk zullen de drie organisaties banken ondersteunen in hun investeringskeuzes door tijdig in kaart te brengen welke bedrijven (mogelijk) betrokken zijn bij mensenrechtenschendingen. Ook adviseren zij over het voeren van kritische gesprekken met de zakelijke klanten van banken. De partijen hebben een reeks afspraken gemaakt voor meer transparantie over (toepassing van) beleid, leningen, investeringen en de meest ernstige mensenrechtenrisico's waar banken bij betrokken zijn. Een onafhankelijke commissie zal de uitvoering van de afspraken monitoren. PAX, Amnesty International en Oxfam Novib verwachten dat op basis van het convenant concrete stappen gezet kunnen worden om mensenrechtenschendingen tegen te gaan in gevoelige sectoren, zoals de palmolie-, mijnbouw- en wapensector. Het convenant geeft nadere invulling aan de verantwoordelijkheid die banken en hun zakenrelaties hebben om mensenrechten te respecteren en zich in te zetten voor genoegdoening van slachtoffers. Deze verantwoordelijkheid is vastgelegd in internationale standaarden, zoals de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen en de *Guiding Principles on Business and Human Rights* van de VN. De kracht van het bankenconvenant is dat alle relevante partijen betrokken zijn – banken, verheid, ngo's en vakbonden. (Bron: PAX.nl)

Hoe eerlijk is chocolade?

De wereld van de cacao-industrie is groot, log en complex. Iets waar Dick de Graaf, voorzitter van de cacao-stuurgroep bij EFFAT, een overkoepelende vakbond op Europees niveau, dagelijks tegenaan loopt.

“Wij maken ons sterk om de levensstandaard van de arbeidskrachten in de cacao-industrie te verbeteren. De afgelopen jaren is de situatie voor de boeren alleen maar verslechterd. De marktprijs voor cacao bonen is veel minder snel gestegen dan de prijs van andere consumptiegoederen. Dat terwijl de productiekosten wel veel sterker zijn gestegen. Hierdoor leeft het overgrote deel van de cacao boeren, zo'n 80 procent, ver onder de armoedegrens. Er is hier sprake van grootschalige armoede.” Waar gaat het dan mis? “Allereerst”, legt De Graaf uit, “zijn cacao bonen een heel kwetsbaar en bewerkelijk product.

De productie ligt voor 90 procent bij kleine zelfstandige boeren, die zo goed als dezelfde landbouwtechnieken gebruiken als honderd jaar geleden. Pogingen tot de aanleg van grootschalige cacao plantages verlopen moeizaam, omdat de boom zich lastig laat cultiveren.” Behalve de productie, is de omgeving van de cacao boer vaak arm aan voorzieningen. Het cacao centrum van de wereld bevindt zich in West-Afrika, met Ivoorkust en Ghana als topproducenten. De Graaf: “In deze gebieden is het gebrek aan infrastructuur een enorm probleem.

Zonder eigen vervoermiddel zijn de boeren blij als er een inkoper langskomt en hij heeft vaak niet veel keuze anders dan de geboden prijs te accepteren. Gebrek aan onderwijs, sanitaire voorzieningen en vooral het gebrek aan samenwerking met andere boeren bepalen het leven van de kwetsbare cacao boer.” “Het is zeker beter”, zegt De Graaf, “om voor gecertificeerde chocola te kiezen dan voor chocola zonder enige controle. Op deze manier ontmoedig je bijvoorbeeld kinderarbeid. Of kies voor

milieuvriendelijker geproduceerde chocola. De levensstandaard van de cacao-boer is daar echter niet veel mee geholpen. Stel de boer krijgt 10 procent extra: als je al een marginale kiloprijs ontvangt, maakt dit helaas het verschil niet.”

(Bron: *OneWorld*, 17 nov. 2016)

Rita's Reisbureau

Rita's Reisbureau is een kleine organisatie die bemiddelt tussen enerzijds mensen die in Nederland een vakantiehuisje hebben en anderzijds mensen die graag in Nederland op vakantie willen maar het niet kunnen betalen. Ze heeft haar oorsprong in het katholiek maatschappelijk activeringswerk in Rotterdam, maar werkt tegenwoordig ook landelijk.

In de zomer van 2016 kon ze beschikken over 18 accommodaties die in totaal voor 84 weken beschikbaar waren. Rita's Reisbureau vraagt nu om hulp:

- kent u in uw omgeving personen die beschikken over een vakantiehuisje, een stacaravan of ander geschikt vakantieverblijf en

die dat misschien voor een of enkele weken beschikbaar willen stellen?

- kent u in uw omgeving vrijwillige of professionele hulpverleners die gasten voor Rita's Reisbureau kunnen selecteren en voordragen?
- wilt u Rita's Reisbureau financieel steunen?

Reacties graag naar Bas van Es, uitvoerend coördinator. E: info@ritasreisbureau.nl

Armoedeonderzoek 2016 verschenen

De bijdrage van kerken aan armoedebestrijding neemt fors toe. Dit blijkt uit het Armoedeonderzoek 2016 onder een groot aantal kerken en geloofsgemeenschappen in Nederland. Kerken droegen in 2015 meer dan 36 miljoen euro in hulp en meer dan 1,25 miljoen uren (waarde uitgedrukt in geld: 38,8 miljoen euro) aan vrijwilligerswerk bij aan armoedebestrijding.

In veel gevallen gaat het om broodnodige en noodhulp om te voorkomen dat mensen uit hun huis worden gezet of van nutsvoorzieningen worden afgesloten. Het totaal aantal hulpvragen is gestegen van circa 40.000 in 2012 naar 50.000 in 2015. De individuele hulp bestaat uit financiële giften, hulp in natura of leningen. Daarnaast doen kerken veel aan collectieve hulp via de voedselbank, inloophuizen, projecten rond armoedebestrijding en projecten die specifiek gericht zijn op kinderen in armoede.

VLUCHTELINGEN

Europese Justice and Peace-commissies pleiten voor een vluchtelingenbeleid dat steunt op solidariteit en menselijke waardigheid. Eind oktober publiceerde *Justice and Peace Europe* – een groepering

van 31 nationale commissies gerechtigheid en vrede in Europa – een verklaring over het politieke beleid in Europa ten aanzien van vluchtelingen.

Kernwaarden uit de christelijke sociale leer moeten leidend zijn in dat beleid. Het gaat dan om waarden als gastvrijheid, solidariteit met mensen in nood en het respect voor de menselijke waardigheid van elk mens.

Justice and Peace Europe neemt stelling tegen groeiende xenofobie en angst in Europese samenleving en politiek.

Daarmee wordt niet alleen de menselijke waardigheid van vluchtelingen tekort gedaan, maar tasten we ook onze eigen menselijke waardigheid aan.

Justice and Peace Europe pleit voor een integrale benadering van problemen. Enkele belangrijke oorzaken dat mensen vluchten zijn geweld, oorlog, mondiale ongelijkheid, politieke onderdrukking en de negatieve gevolgen van klimaatverandering. Daarom moet worden geïnvesteerd in een duurzame mondiale economie. *Justice and Peace Nederland* zal de komende tijd actief werken aan een aantal aanbevelingen in de verklaring, zoals het creëren van mogelijkheden om op veilige manieren naar Europa te reizen. De publicatie *'Building bridges instead of higher walls'* en de volledige verklaring van de Europese J&P commissies is te vinden op:

<http://www.justiceandpeace.nl/nieuws/publicatie-building-bridges-instead-of-higher-walls>

Herbergzaam Nederland

De bisschoppen hebben een boekje uitgegeven met daarin een overzicht van de inzet op veel plaatsen in de Nederlandse kerkprovincie ten behoeve van vluchtelingen en vreemden. Het boekje werd tijdens de Nederlandse Dag in Rome op 15 november jl. aan de paus overhandigd door kardinaal Eijk.

Het overzicht van de projecten die per bisdom zijn weergegeven laat zien wat Nederlandse katholieken, vaak in samenwerking met andere mensen van goede wil, hebben gedaan sinds de oproep van paus Franciscus in 2015 om het hart te openen voor de toenemende stroom van vluchtelingen. De Nederlandse bisschoppen schreven voor Advent 2015 de brief 'Herbergzaam Nederland', om aansluitend bij paus Franciscus aandacht te vragen voor de opvang van vluchtelingen, dichtbij en verder weg. 'Dit boekje is niet bedoeld als een etalage van barmhartigheid, maar om getuigenis af te leggen en tot bemoediging.

Momenteel zijn wereldwijd meer dan 60 miljoen mensen op de vlucht, het hoogste aantal sinds de Tweede Wereldoorlog. Het is belangrijk om als christenen niet bij de pakken neer te zitten en niet een hek om ons hart te plaatsen, wanneer wij vanwege het enorme aantal vluchtelingen ontmoedigd raken of angstig zouden worden', zei de bisschop. Het boekje wordt aan alle parochies toegestuurd om zo de verzamelde best practices in het werk voor vluchtelingen met elkaar te delen. Het is ook te downloaden via:

<https://www.rkkerk.nl/wp-content/uploads/2016/11/Herbergzaam-Nederland-de-praktijk-in-de-Nederlandse-Kerkprovincie.pdf>

AGENDA

27 november t/m 18 december 2016: Adventsactie. Thema is ook dit jaar hoop voor moeder en kind. Meer informatie www.adventsactie.nl

5 t/m 10 december: The Human Rights Defenders Days: In Den Haag worden diverse activiteiten georganiseerd rondom mensenrechtenverdedigers. Er is o.a. een fototentoonstelling, debatten, films en het Human Rightsball. Meer informatie: <http://www.justiceandpeace.nl/info/the-hague-defenders-days>

1 januari 2017: Werelddag van de Vrede. Het thema van de jaarlijkse vredesdag is 'Geweldloosheid, een manier van vredespolitiek'. Kijk voor de Nederlandse vertaling van de toespraak rond de Kerst op www.knr.nl.

18 januari 2017: Dag van het Jodendom. Landelijk is het thema in 2017: De vreemdeling. Het besef dat de vreemde die aan de poorten klopt een mens is als wijzelf dreigt uit het zicht te verdwijnen. Daarom wil de Dag van het Jodendom 2017 een bijdrage leveren aan het verwijderen van het blikveld en de vraag verbreden: Wat betekent dat, 'vreemdeling' zijn? In Dieren spreekt deze dag ds. Karin van den Broeke, preses van de PKN. De avond begint om 20.00 uur. De Sjoel is open vanaf 19.30 uur. Voor deze dag is een lesbrief gemaakt, speciaal voor parochies. Deze kan worden gebruikt voor bezinningsavonden. Zie: <http://www.dagvanhetjodendom.nl/wp-content/uploads/2016/10/DvhJ2017-Vreemde-DEF-10-10-2016.pdf>

1 maart 2017 start Vastenactie. Dit jaar staat El Salvador centraal. Vastenactie steunt een aantal 'eilanden van hoop', initiatieven die een antwoord willen bieden op de (jeugd)bendes en gewelddadige samenleving in San Salvador. Meer informatie: www.vastenactie.nl

6 t/m 8 april 2017 Voor de zevende maal houdt Vastenactie een driedaagse pelgrimstocht. We keren met onze Pelgrimstocht terug in de regio waar we ooit begonnen: Zuid-Limburg. Meer informatie <http://www.vastenactie.nl/pelgrimstocht/pelgrimstocht2017>

COLOFON:

*De CMBR is de missionaire commissie van de Konferentie Nederlandse Religieuzen. Deze nieuwsbrief verschijnt zes keer per jaar en is de opvolger van de elektronische nieuwsbrief 'Op zoek naar sporen van God'. Met deze nieuwsbrief willen we religieuzen en (leken-)missionarissen informeren over actuele thema's rond gerechtigheid, vrede, heelheid van de schepping en interreligieuze dialoog. Reacties en suggesties kunt u sturen naar: Postbus 111
5201 AC 's-Hertogenbosch
Tel. 073- 692 13 88
Email: cmb@knr.nl*